

O evocare: I. Peltz

În paginile ultimei serii a revistei „Literatorul” (1918), Al. Macedonski tipărește scrierile unei june cu verb adinc și colorat, Isac Peltz, observator frenetic al mediului originar, hotărît să fixeze, balzacian, o realitate puțin investigată de literatură.

Nimic n-a împiedicat realizarea nobilei aspirații. I. Peltz a trecut neclintit prin anii aspirării rasiale. A scris cărți despre semenii săi mărunți și neștiuți, suflete ardente sub cenușa prejudecăților, sub povara vremurilor. Într-un interviu din „Rampa” (1934), mărturisirea că-și scrie romanele cu sînge. Nu era o metaforă, era sentimentul acut al rostului în lumea de dezmoșteniți a operei sale.

E. Lovinescu l-a fixat magistral pe pinza vremii: „I. Peltz este un mare poet liric realizat într-un material degradat, în mizerie fizică și morală, în suferință, boală, moarte... I. Peltz este cel mai mare producător de tristețe din literatura noastră, o tristețe pur spirituală, scoasă... din conștiința caducității individuale și universale”.

A lăsat o operă ce se așază între copertile unei serii de „Scrieri”. O capodoperă: „Calea Văcărești”. Un roman de virtuozitate analitică în tonalitatea majoră a cărților interbelice „Foc în hanul cu tei”. Și încă...

Astăzi ar fi implinit 85 de ani. Teatrul Evreiesc de Stat, cu scena căruia prozatorul a colaborat, a sărbătorit prezența lui I. Peltz în inimile cititorilor săi. O numeroasă, caldă, sensibilă asistență a privit întâi, în foaiere, gravurile și uleiurile Tinei Peltz, talmăcitoarea ideală a chipurilor și priveliștilor operei părintești. În linii de tragică expresivitate, alteori de suavă tentă evocatoare, artista excelează îndeosebi ca „monograf” al Căii Văcărești de altădată, lucrările sale cu valoare de document situînd-o printre marii noștri graficieni.

Pentru originalitatea scriitorului, în reperle ei biografice, a înfățișat-o cu rigoare analitică George Macovescu. Distinsul scriitor avea dreptate — asemenea substanțiale rememorări, aducînd spectatori de toate vîrstele, trebuie să numească limpede, în date, moștenirea spirituală a scriitorului evocat.

Pentru cunoașterea acestei moșteniri spirituale, regizorul Adrian Lupu a în-suflețit, într-un spectacol-lectură, secvențe din cărțile lui Peltz „Calea Văcărești”, „Foc în hanul cu tei”, „Moartea tineretelor”. Nu știm autorul inspiratului colaj: am aplaudat în schimb o serioasă desfășurare spectaculară, în austere cadre plastice, reconstituind atmosfera vieții din ghetou, din familia umilă, atmosfera străzii bintuite de huligani. Actorii au marcat cu finețe documentară drama vechii uliți evreiești, vibrația omenească și cea artistică conjugîndu-se tulburător. Ei au fost Tricy Abramovici, Bebe Bercovici, Lucia Maier, Nicolae Călugărița, Rudy Rosenfeld, Dorina Păunescu, Mihai Cibu, Ioana Crăciun — autorii unui spectacol „de grup”, în cea mai autentică accepțiune a termenului.

Maestrului Aurel Giroveanu i-am fost, apoi, recunoscători pentru virtuozitatea componistică și interpretativă în evocarea melosului vremii. Singur sau împreună cu Tricy Abramovici și Bebe Bercovici, Aurel Giroveanu ne-a condus pe un itinerar sentimental — Bucureștii de altădată. În melodiile de album am găsit argumente pentru ilustrarea, în imaginație, a multor pagini scrise de un autentic iubitor al cetății lui Bucur, Isac Peltz.

Se apropie centenarul nașterii a doi mari scriitori! Vasile Voiculescu și Liviu Rebreanu. Se împlinesc și 90 de ani de la nașterea lui Camil Petrescu. Teatrele noastre pot transforma data din calendar în sărbătoare artistică. Este gîndul care m-a stăpînit plecînd de la excepționala „seară omagială”.

Ionuț NICULESCU

telex-„teatrul” • telex-„teatrul”

Teatrul de Comedie a început repetițiile cu piesa lui Dario Fo Avea două pistoale cu ochi albi și negri. Regia o semnează Grigore Gonța, iar scenografia, Ion Popescu-Udrîște. Alături de Silviu Stănculescu, interpretul rolului principal, în distribuție mai fi-

gurează Aurel Giurumla, Ștefan Tapalagă, Dumitru Rucăreanu, Virginia Mirea și Gabriela Popescu. Repertoriul teatrului mai prevede premierele pieselor Slugă la doi stăpîni de Carlo Goldoni și Omul cu mirtoaga de G. Ciprian. • Holul Teatrului de Come-

die a găzduit expoziția de pictură a lui Mircea Șepțilici, „Popasuri și trandafiri. • D-ale carnavalului de I. L. Caragiale este recenta premieră a Teatrului „Mihai Eminescu” din Botoșani. Regia o semnează Adrian Lupu, iar scenografia, Radu Corciova. •